

--- on treves fossen trencades --- aquell sia emenat --- a coneguda d'En R. d. J. e ---», conveni de treves entre Foix i la SdUrg., a. 1244, i el doc. pall. de c. 1260 (supra, *per aventura*). De Llull ja n'hem citat un cas com a ex. de *ventura*; i és freqüent en les seves obres amb aquest sentit i construcció: «moltes vegades *s'esdevé* que hom cuyda perseverar en fer aspra vida, ans que senta lo greuge e'l treball que 'l cors ha»; «un dia *s'esdevenc* que, mentre aquel home accidiós anava menjar, atrobà Evast ---» (*Blanq.*, *NCL* I, 59.23, 106.23), «un jorn *s'esdevenc* que ell menjava en la cort ---» (*Merav.* III, 108); i així en tota l'E. Mj.: «moltes vegades *s'esdevé* que no ha mal que no vinga per bé», JoMartorell (*Ag.* II, 100); «cant *s'esdevindrà* que 'l frare sia malalte», S. XIII (ací III, 978b46). Encara que menys vivaç en els segles baixos, no quedà antiquat, ni tan sols en el parlar familiar de la zona central, com hem vist per l'exemple de Robrenyo citat supra.

En el S. XIII la mateixa acc. es construeix també com intr., potser no menys sovint, encara que no tan usada per tothom: així ja en les *VidesR*, f° 6v2; i en Llull: «respòs lo fill del rey, e dix que una vegada *sdevenc* que un mestre gità per una finestra una neula, la qual en biax se moc tota hora tro a la terra ---», *Merav.* (II, 17); i més sovint, en ell, *era esdevengut*: «Na Rarnart recomptà al Bou tot ço que li *era sdevengut* depús que era de ell partit»; «l'abat li demanà com *era sdevengut* del blat, qui tot l'any lur avia bastat» (*Merav.*, *NCL* II, 115; *Blanq.* II, 37.10; de nou I, 76.15). «--- *Sdevé* que has maÿor talent ---», Eiximeis (*Do. Comp.*, *CoDoACA* XIII, 320.9). Freqüent en la Q. de Reixac, prou sovint construït amb *ésser*: «entrà dintre un raç de sol; --- e inluminats de la gràcia de N. S., --- comensaren a esgardar los uns als altres, cor éls no-s sabian d'on los poc éser *esdevengut*, cor no-y a hom qui puxa parlar», 12.10 (trad. «dont ce lor pooit *estre venu*»); i també construït amb *haber* (cita supra per a *aventura*); «à-y molts cavalls qui són affollats dels rongnons, e açò los *esdevé* per ço com són suats --- entre-li lo vent per los lombres e en los ossos ---», *Manescalia* del P. Batllori (*AORBB* V, 211); «qui ha acostumat de sostenir treballs e congoxes e nafres e forts *desaventures*, no-s pot esmayar de res que li puga *esdevenir*», JoMartorell (*Ag.* I, 186).

En construcció intr. també pot tenir a l'E. Mj. el sentit de 'arribar' (=ll. *advenire*). L'acc. pot ser temporal: establint així lligam amb l'acc. 'succeir, esdevenir-se': «en lo temps dels profetes --- les gents --- amaven miracles --- Ara som *sdevenguts* en temps que les gents aman rahons necessàries», Llull (*Merav.*, *NCL* I, 133). Però és ben freqüent que es tracti d'un procés abstracte: «en tan gran tristícia *esdevenc* lo mercader per los besans que perduts havia --- que-n perdé son seyn»; «per lo dupte, *sdevenc*, après un temps, a via salutable», Llull (*Merav.* II, 56; *Blanq.* II, 156.14).

Aplicació que també algun cop es dona en *esdevenir-se*: «molts altres pensaments qui *sdevenir-se* podien», *Decam.* IX, § 1, 513.10. En fi en la constr. intr. n'hi ha molts exs. en l'acc. locativa, merament i concreta: «tant llogament anaren tots tres tro que *sde-*

vingueren en una ciutat», «dementre que Fèlix enaix anava, ell *esdevenc* en una abadia ---», «dementre --- cogitave, ell *sdevenc* en una petita sgleya ---»; «a la nit *sdevenc* en un vell prat on hac una bella fontana», Llull (*Merav.* III, 9; IV, 313; I, 135; *Blanq.* I, 206.13); «anà tant q' èl *esdevenc* en una alta muntanya», Reixac (*Q.*, 35.25), trad. «que il vint en une haute montagne»; «*Yo me esdevenguí* en un hostal ---», «si us hi *esdevindrets* que llevo Déu, adorau-lo», StVicentF (*Serm.* III, 79.15, 182.14).

Es produïren, en certs llocs i moments, encreuaments amb INTERVENIR, en grau divers. Algun cop en forma tan considerable que *entrevenir* se substituïx enterament al nostre verb, prenent-ne del tot el sign.: «li *era entrevengut*», *Decam.* V, § 3, 306.24 ('esdevingut, succeït'). *Entrevenir-se* per 'esdevenir-se' degué estar molt estès a les Illes, com es veu entre altres pels *Llibres d'Entrevencions* dels Ss. XVI-XVIII donats a conèixer dels Arxius d'Eiv. per Myr. Macabich.² Més sovint en resultaren formes intermèdies. Molt arrelat a Mall. *estrevenir-se*: «amb la qual cosa no vull dir que la foganya no serveixi encara per rostir un cabrit o escalfar, si *s'estrevé*, una olla d'aigua», Ll. Vilallonga (*Bearn* II, p. 37); i a cada pas en la ploma d'AMALCOVER, *BDLC* XI, 52; XII, 45, 236; *estreveniment*, *BDLC* XII, 93.

En fi, més limitat l'element manllevat a INTERVENIRE, en el ross. *endevenir*, que ja és medieval: «un jovecel mort era portat per les gens; per què, l'apòstol demanà con li *era endevengut* la mort ---», *VidesR*, (*RLR* xxx, 266, més cita a III, 271b42); *endevenir-se* 1313 (*RLR* xxix, 75, més cita a *salsora*); «lo temps *endevenidor(s)*», *VidesR* (90r2, n. 51, trad. «in futuro», 239.28). Avui en el Ross. *s'endevenir* seria 'avenir-se', segons Grandó (*Misc. Fabra*).

DERIV. L'adj. *esdevenidor*, -ora (del qual ja hem estudiat la forma substantivada), ja apareix en Llull: «Fill, dix lo hermità, un savi demanà a un filosof Déus en quina manera veyia les coses *sdevenidores*, ans que fossen» (*Merav.* II, 207). «Per l'encercar com poguera saber algunes coses *esdevenidores* --- retrets --- dient-me: —Per les coses *esdevenidores* que volies saber, N. S. Déu vol que recordes les passades, per tal que-t sien ocasió de --- pena, car --- merexies infern», BMetge (*Somni* II, *NCL*, 70.4); «object *esdevenidor*», StVicentF (*Serm.* III, 200.9); «acostant-se lo temps de les *sdevenidores* noces ---», *Decam.* X, § 8, 585.24 (trad. *le future nozze*); «açò-t donam nosaltres per dot de la donzella, e ço que volrem donar a tu, tu t'o veuràs per temps *sdevenidor*» (trad. *nel tempo avvenire*), *Decam.* (VII, § 1, 385.5; X, § 7, 583.10f.).

Figura en lèxics des de JnEsteve (1472): «les coses *esdevenidores*: futura» (*LiEleg.*, k-3-3); «*esdevenidores*: posterí, minores, posteritas», Busa-N. Ja reprès per MilàF: «guardem los monuments que-n restan,ensem que no fent-ho així trencam los drets de les generacions *esdevenidores*» (1879, *O. Cat.* Gili, pàgina 206).

Esdeveniment [3.ª quart S. XIV]: «per aquesta sciència, segons la part de questions, pot saber l'om